

بررسی عوامل موثر بر میزان احساس امنیت اجتماعی اقتصادی

همسران شهدا در استان اردبیل در سال 1386

محقق: رسول عباسی

چکیده

این مطالعه با هدف ارزیابی میزان احساس امنیت اقتصادی و اجتماعی در میان همسران شهدای استان اردبیل در سال 1386 و شناسایی عوامل تأثیرگذار بر آن انجام شده است. پژوهش حاضر از نوع پیمایشی بوده و ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه است. جامعه‌ی آماری تحقیق شامل کلیه همسران شهدای استان اردبیل در سال 1386 می‌باشد که تعدادشان 413 نفر است و همه‌ی این افراد جزو نمونه‌ی آماری هستند. یافته‌های تحقیق نشان داد که متغیرهای اعتماد اجتماعی، احساس نابرابری اجتماعی، سرمایه‌ی اجتماعی، تعلق ذهنی طبقاتی، پایگاه اقتصادی و اجتماعی محل سکونت، مشارکت سیاسی و اجتماعی و ارزیابی عملکرد نیروی انتظامی با متغیر وابسته؛ یعنی، میزان احساس امنیت اجتماعی اقتصادی رابطه داشته و توانستند 48 درصد واریانس آن را تبیین نمایند. نتایج تحلیل مسیر نیز نشان داد که بیش‌ترین اثر تعیین‌کنندگی مستقیم مسیرها بر روی متغیر وابسته، مربوط به متغیرهای سرمایه‌ی اجتماعی، اعتماد اجتماعی و عزت نفس است و درنهایت باتوجه به نتیجه‌ی کسب‌شده، پیشنهادهایی چون: تقویت سرمایه‌ی اجتماعی و رفتار مشارکتی، کاهش نابرابری، تعامل نهادهای

دست‌اندرکار امنیتی با نخبگان و اندیشمندان، شفاف‌سازی عملکرد نیروی انتظامی و اختیار نمودن وحدت رویه در برخورد با این مسأله‌ی اجتماعی ارایه شد.

کلیدواژه‌ها: احساس امنیت اجتماعی اقتصادی؛ همسران شهدا؛ استان اردبیل

مقدمه

در تمام دوران حیات بشری، امنیت، از عناصر اصلی نیازهای انسانی محسوب شده و در دوران مدرن، اهمیت آن تا اندازه‌ای افزایش یافته است که به تعبیر برخی از صاحب‌نظران، کار ویژه و بی‌بدیل حکومت‌ها در جامعه‌ی مدرن امروزی، استقرار امنیت در معنای وسیع کلمه می‌باشد. نداشتن ترس و بیم در زندگی و وجود امنیت جانی و مالی، آبرو و حیثیت اجتماعی، حفاظت از آزادی و حقوق مشروع فردی و اجتماعی و بالأخره ایجاد رضایت‌مندی عمومی و در یک کلام، فقدان تهدید از چنان جایگاهی برخوردار است که خداوند آدمیان را در پرتو آن به ذکر و عبادت خود فرامی‌خواند.

با وجود افزایش اهمیت امنیت در جوامع، ابزار، شیوه‌ها و روی‌کردهای ایجاد و حفظ آن دست‌خوش تحول حیرت‌آوری شده است. در جوامع گذشته، اقتدار و کنترل و نظارت نهادهای رسمی، نماد قدرت و امنیت به‌شمار می‌رفت؛ ولی در عصر جدید، عنصر اصلی ثبات، با نظم و امنیت، مقدار سرمایه‌ی اجتماعی، میزان پای‌بندی به ارزش‌ها و هنجارهای جمعی و فضایل اخلاقی مشخص می‌شود. بنابراین، مدیریت درست و منطقی امنیت اجتماعی در جامعه، منوط به ایجاد مشارکت مردمی و افزایش اعتماد به نهادها و حکومت در کلیه‌ی سطوح اجتماعی است.

تحقیقات دایجک و تورنولایت (1996) نشان می‌دهد که ترس از ناامنی، بیش‌تر در میان زنان و افراد پایه‌سن گذاشته، ساکنین شهری و گروه‌های دارای درآمد پایین است. نتایج تحقیق پیتران گرابسکی در استرالیا نیز نشان داد که درآمد با احساس امنیت رابطه داشته و افراد با سطوح درآمد و تحصیل بالاتر، نسبت به مردم فقیر، بیش‌تر احساس امنیت می‌نمایند. تنها 9 درصد

از مردان جوانی که در روستاها زندگی می‌کنند، احساس ناامنی می‌کنند؛ در حالی که 62 درصد از زنان 55 ساله یا بالاتر که در شهرهای بزرگ‌تر زندگی می‌کنند، احساس ناامنی می‌نمایند (دایجک و تورنولایت، 1996: 3).

مطالعه‌ی لینداستروم و همکاران (1994) در سوئد، نشان می‌دهد که ترس از ناامنی در میان گروه‌های سنی و جنسی مختلف متفاوت است. افراد پابه‌سن‌گذاشته و زنان، بیش‌تر محتمل خودگزارشی از ناامنی در مکان‌های عمومی هستند (لینداستروم و همکاران، 1994: 1113).

زنجانی‌زاده (1378) به این نتیجه رسیده است که هرچه تجربیات مخاطره‌آمیز فرد بیش‌تر باشد، به میزان بیش‌تری احساس ناامنی می‌کند و هرچه مرتبه‌ی شغلی فرد بالاتر باشد، بیش‌تر احساس امنیت می‌نماید و اگر فرد احساس مثبت بیش‌تری از خود داشته باشد، کم‌تر احساس ناامنی می‌کند؛ هم‌چنین زنانی که به‌طور مرتب از منزل خارج می‌شوند و با مشکلات کم‌تری مواجه می‌شوند، بیش‌تر احساس امنیت می‌نمایند (شاگری‌نیا، 1381: 359).

گزارش مرکز افکارسنجی ناجا (1380)، مبین آن است که احساس امنیت در جامعه، به عوامل ایجادکننده‌ی ناامنی، شامل احساس روانی شهروندان از میزان وجود یا نبود شرایط جرم‌خیز و میزان مخاطره‌آمیز بودن شرایط و موقعیت‌هایی بستگی دارد که هر فرد در طول زندگی با آن‌ها برخورد می‌نماید یا تابع عوامل تأمین‌کننده‌ی امنیت است که مربوط به توانایی و عملکرد نهادهای تأمین‌کننده‌ی امنیت - به‌خصوص نیروی انتظامی و قوه‌ی قضاییه - می‌باشد.

ورتزبرگ (Wertzberg) (1998)، امنیت را دارای سه بعد عینی، ذهنی و سطح قابل‌تحملی از ناامنی می‌داند. جفرسون (Jefferson)، والکلت و هولوی (Walklate & Hollway) (2000-1996)، بر این نظرند که واژه‌ی امنیت بر

حالت عینی از وضع موجود، اشاره‌ی ضمنی دارد و از شرایط ذهنی امنیت جداست؛ البته وجود امنیت در جامعه، تا اندازه‌ای موجب تقویت احساس امنیت ذهنی می‌شود؛ اما شرایط ذهنی امنیت، لزوماً با شرایط عینی آن به‌طور مطلق همبستگی ندارد.

به عقیده‌ی رینر (Reiner) (2000)، امنیت ذهنی، جدا از میزان جرم، به وسیله‌ی عوامل زیادی از جمله: خلق و خو و طبیعت فردی، علایم محیطی، اعتماد سیاسی و رسانه‌ها تأثیر می‌پذیرد و افراد مختلف با تنوع شرایط محیطی، درک متفاوتی از ناامنی و سطح تحمل دارند (زدر، 2003: 171).

در سطح کلان، می‌توان گفت که نظم اجتماعی موجود در هر جامعه، بستر و شرایط هر بُعد از امنیت را متفاوت و منحصر به فرد می‌کند؛ همین‌طور ساختارهای اجتماعی مختلف، امنیت‌های مختلفی را به وجود می‌آورد. استقرار امنیت در یک جامعه، نیازمند ساختاری است که در آن حداقل عناصری چون عدالت اجتماعی، رفاه اجتماعی، اشتغال، عدم استبداد، توزیع دانایی و اطلاعات در جامعه، عدم اختلال اجتماعی (Social Disorder)، استفاده از فرهیختگان، سازگاری و نظایر آن وجود داشته باشد. در واقع امنیت، وضعیتی از تفوق نظم، قانون و رعایت عدالت در یک جامعه است (علی محسنی، 1381: 144).

مؤلفه‌های اجتماعی چون: وفاق اجتماعی، احساس تعلق خاطر به ارزش‌ها، سرمایه‌ی اجتماعی و اعتماد اجتماعی، شکل‌دهندگان امنیت و احساس ایمنی در جامعه هستند و بر اساس چنین شاخص‌هایی است که شکنندگی یا استحکام اجتماعی مشخص می‌شود (نصری، 1381: 113 و 114).

سرمایه‌ی اجتماعی، موجب تقویت پیوند ارتباطی میان افراد می‌شود و هرگاه این پیوندها افزایش یابد، دولت و نظام سیاسی نیز کارآمد و با ثبات می‌شود و به دنبال آن اعتماد اجتماعی و قابلیت ذهنی افراد نیز افزایش می‌یابد (شفیعی و محقر، 1384).

یکی از مهم‌ترین نتایج تولید سرمایه‌ی اجتماعی، گسترش اعتماد است و سرمایه‌ی اجتماعی می‌تواند روی سایر سرمایه‌های فرهنگی، اقتصادی و سیاسی اثرگذار باشد (افروغ و افتخاری، 1381: 248).

شاو و مک کای (Shaw & mackie) (1987)، نشان داده‌اند که سرمایه‌ی اجتماعی، یک همبستگی منفی با میزان جرایم خشونت‌آمیز دارد و ناامنی با فقدان سپر اجتماعی به لحاظ هنجاری تبیین می‌شود. داده‌های به دست آمده در انگلیس نیز صحت این ادعا را تأیید می‌نماید. جاکوب (Jacob) (1961)، سرمایه‌ی اجتماعی را شبکه‌ی اجتماعی فشرده‌ای دانسته است و تأثیر آن را در کاهش میزان جرم و جنایت و بهبود کیفیت زندگی در مقایسه با عملکرد نهادهای رسمی نظیر نیروی حفاظتی پلیس و نیروی انتظامی مطرح می‌نماید.

نابرابری اجتماعی نقش مؤثری در تأمین امنیت دارد. نابرابری موجب تضعیف وفاق و پایین آوردن مشارکت اجتماعی و کاهش کرامت و عزت نفس انسانی می‌شود. مهم‌ترین اثر بالقوه‌ی نابرابری، خشونت و شورش است. مسنر (Messner)، به تبعیت از بلاو و شورتز (Blau & Shortz) معتقد است که نابرابری، بیش‌تر یک منبع تضاد است و نابرابری سرانجام بین کسانی که علاقه‌مند به کاهش آن هستند و کسانی که نفع شخصی‌شان از نابرابری را ایجاد می‌کند، شکاف تولید می‌کند و نابرابری‌ها از طریق ایجاد تضاد توزیعی تبدیل به خصومتی کلی و انتشاری شده و امنیت اجتماعی را تهدید می‌نمایند (چلبی، 1376: 205).

هیلمر معتقد است که مشارکت و حضور مردم، احساس ایمنی را در فضای عمومی ارتقا داده و وسیله‌ای است که به کمک آن می‌توان فضا را به صورت طبیعی مورد نظارت قرار داد؛ لذا، وی به دنبال خصوصیات شکلی فضا است که حضور مردم و به تبع آن احساس امنیت را افزایش می‌دهد (مدیری، 1385: 17).

1- فرضیات پژوهش

1. بین میزان اعتماد اجتماعی و میزان احساس امنیت اقتصادی و اجتماعی رابطه‌ی مثبت و معناداری وجود دارد.
2. بین میزان پایگاه اقتصادی اجتماعی فرد و میزان احساس امنیت اقتصادی و اجتماعی رابطه وجود دارد.
3. بین میزان سرمایه‌ی اجتماعی و میزان احساس امنیت اقتصادی و اجتماعی رابطه‌ی مثبت و معناداری وجود دارد.
4. بین میزان سرمایه‌ی فرهنگی و میزان احساس امنیت اقتصادی و اجتماعی، رابطه‌ی مثبت و معناداری وجود دارد.
5. بین میزان وفاق اجتماعی و میزان احساس امنیت اقتصادی و اجتماعی، رابطه‌ی مثبت و معناداری وجود دارد.
6. بین احساس نابرابری اجتماعی و میزان احساس امنیت اقتصادی و اجتماعی، رابطه‌ی مثبت و معناداری وجود دارد.
7. بین میزان گرایش دینی و میزان احساس امنیت اقتصادی و اجتماعی، رابطه‌ی مثبت و معناداری وجود دارد.
8. بین میزان عزت نفس و میزان احساس امنیت اقتصادی و اجتماعی، رابطه‌ی مثبت و معناداری وجود دارد.
9. بین سن و میزان احساس امنیت اقتصادی و اجتماعی، رابطه وجود دارد.
10. بین تحصیلات و میزان احساس امنیت اقتصادی و اجتماعی، رابطه وجود دارد.
11. بین پایگاه اقتصادی و اجتماعی محل سکونت و میزان احساس امنیت اقتصادی و اجتماعی، رابطه وجود دارد.
12. بین ارزیابی از عملکرد پلیس و میزان احساس امنیت اقتصادی و اجتماعی، رابطه وجود دارد.
13. بین میزان تعلق خانوادگی و میزان احساس امنیت اقتصادی و اجتماعی، رابطه وجود دارد.
14. بین روابط همسایگی و میزان احساس امنیت اقتصادی و اجتماعی، رابطه وجود دارد.
15. بین تعلق ذهنی طبقاتی و میزان احساس امنیت اقتصادی و اجتماعی، رابطه وجود دارد.

16. بین میزان حضور در خارج از منزل و میزان احساس امنیت اقتصادی و اجتماعی، رابطه وجود دارد.

17. بین مشارکت اجتماعی و میزان احساس امنیت اقتصادی و اجتماعی، رابطه وجود دارد.

18. بین میزان احساس امنیت اقتصادی شهرستان‌های مورد مطالعه، تفاوت معناداری وجود دارد.

19. بین میزان احساس امنیت اجتماعی شهرستان‌های مورد مطالعه، تفاوت معناداری وجود دارد.

روش تحقیق

در این مطالعه از روش توصیفی و پیمایشی (همبستگی) استفاده شده است. برای گردآوری داده‌ها از پرسش‌نامه استفاده شده و جامعه آماری آن شامل کلیه همسران شهدای استان اردبیل در سال 1386 بوده است. در این تحقیق، با توجه به محدود بودن حجم جامعه آماری، کلیه جامعه آماری، کلیه جامعه آماری تحقیق، به‌عنوان نمونه آماری در نظر گرفته شده است. از کل جامعه آماری، تعداد 413 نفر پرسشنامه تکمیل نموده‌اند. برای بررسی میزان اعتبار ابزار اندازه‌گیری از اعتبار صوری (Face Validity) و جهت سنجش روایی آن‌ها از آلفای کرونباخ استفاده گردید. جدول شماره‌ی (1)، مقیاس‌های اندازه‌گیری متغیرهای مستقل و وابسته را بر حسب سطح سنجش، منبع اقتباس، تعداد گویه و میزان آلفای استاندارد در مطالعات قبلی و این مطالعه نشان می‌دهد.

جدول شماره 1: مقیاس‌های اندازه‌گیری متغیرهای مستقل و وابسته بر حسب سطح سنجش، منبع اقتباس، تعداد

گویه و میزان آلفای کرونباخ

میزان آلفای استاندارد (کرونباخ)	مقدار آلفای کرونباخ در مطالعات قبلی	منبع اقتباس	سطح سنجش	تعداد گویه	شاخص
62.0	-82.0 88.0	روزنبرگ	ترتیبی	5	عزت نفس

میزان آلفای استاندارد (کرونباخ)	مقدار آلفای کرونباخ در مطالعات قبلی	منبع اقتباس	سطح سنجش	تعداد گویه	شاخص
77.0	77.0	بولن، اوناکس، مبارکی	ترتیبی	4	اعتماد اجتماعی
85.0	65.0	محقق ساخته	ترتیبی	3	وفاق اجتماعی
65.0	—	محقق ساخته	ترتیبی	2	پایگاه اقتصادی و اجتماعی محل سکونت
84.0	87.0	محقق ساخته	ترتیبی	4	عملکرد نیروی انتظامی
75.0	-76.0 87.0	آپورت وراس	ترتیبی	17	گرایش دینی

میزان آلفای استاندارد (کرونباخ)	مقدار آلفای کرونباخ در مطالعات قبلی	منبع اقتباس	سطح سنجش	تعداد گویه	شاخص
68.0	85.0	محقق ساخته	ترتیبی	5	احساس نابرابری اجتماعی
83.0	81.0	محقق ساخته	ترتیبی	8	احساس امنیت اجتماعی
64.0	75.0	محقق ساخته	ترتیبی	9	احساس امنیت اقتصادی
80.0	—	محقق ساخته	ترتیبی	3	ارزیابی ذهنی طبقه‌ی اجتماعی
69.0	74.0	اسپلبرگ	فاصله‌ای	4	سرمایه‌ی اجتماعی

در این مطالعه، واحد تحلیل فرد و سطح تحلیل خرد (Micro) است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS استفاده

گردید و برای آزمون فرضیات، به تناسب نوع و سطح سنجش متغیرها، آزمون‌ها و تکنیک‌های آماری مناسب مورد استفاده

قرار گرفت.

نتایج

از کل پاسخ‌گویان مورد مطالعه 63.4 درصد ساکن اردبیل، 12/6 درصد ساکن مشکین‌شهر، 12/6 درصد ساکن پارس‌آباد،

7/3 درصد ساکن شهرستان‌های خلخال و کوثر و 4/1 درصد بقیه ساکن شهرستان گرمی می‌باشند.

جدول شماره 2: توزیع فراوانی پاسخ‌گویان مورد مطالعه در شهرستان‌های مختلف

شهرستان	فراوانی	درصد	فراوانی تجمعی
اردبیل	262	63.4	63.4
مشکین‌شهر	52	12.6	76.0
پارس‌آباد	52	12.6	88.6
خلخال و کوثر	30	7.3	95.9
گرمی	17	4.1	100.0

---	100.	413	کل
	0		

جدول شماره 3: اطلاعات و آماره‌های مربوط به احساس امنیت اقتصادی اجتماعی به تفکیک شهرستان‌های

مورد مطالعه

شهرستان	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
اردبیل	24	77	44.64	13.92
مشگین شهر	43	84	56.50	16.40
پارس آباد	44	64	52.40	7.30
خلخال و کوثر	45	66	52.72	7.47
گرمی	30	66	46.33	18.23

همان‌طور که در جدول شماره 3 (3) مشاهده می‌شود، بیش‌ترین میزان احساس امنیت اجتماعی اقتصادی، مربوط به

شهرستان مشگین شهر با میانگین 56.50 و انحراف معیار 16.40 و کم‌ترین میزان احساس امنیت اجتماعی اقتصادی مربوط به

شهرستان اردبیل با میانگین 44.64 و انحراف معیار 13.92 می‌باشد.

جدول شماره 4: اطلاعات و آماره‌های مربوط به متغیرهای وابسته و مستقل تحقیق

متغیرها	تعداد مشاهدات	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
احساس امنیت اجتماعی	385	9	40	22	6.64
احساس امنیت اقتصادی	295	13	45	26.22	6.45
احساس امنیت اقتصادی و اجتماعی	281	24	85	48.15	12.16
پایگاه اقتصادی، اجتماعی	404	2	10	6.79	1.29

متغیرها	تعداد مشاهدات	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
محل سکونت					
سرمایه اجتماعی	317	30	244	72.91	28.85
میزان تعلق خانوادگی	383	6	15	12.53	1.63
روابط همسایگی	411	3	15	8.99	19.3
سرمایه فرهنگی	164	3	1721	99.55	190.5 6
ارزیابی از عملکرد پلیس	405	4	20	15.19	3.18
وفاق اجتماعی	407	3	15	7.85	2.85
اعتماد اجتماعی	396	4	20	11.18	3.01
احساس نابرابری	395	5	23	15.01	3.13

متغیرها	تعداد مشاهدات	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
گرایش دینی	413	24	153	42.92	11.57
عزت نفس	407	11	25	18.93	2.90
مشارکت اجتماعی	355	2	202	39.70	27.98
سن	404	30	78	46.43	7.97
تحصیلات	409	0	16	2.97	3.89
درآمد	403	1.00 0.00 0	7.000. 000	3.255. 982	841.5 61

همان‌طور که در جدول شماره‌ی (4) مشاهده می‌شود، حداکثر میزان احساس امنیت اجتماعی 40 و حداقل آن 9 می‌باشد.

ضمن این‌که میانگین احساس امنیت اجتماعی 22 با انحراف معیار 6.64 می‌باشد. حداکثر میزان احساس امنیت اقتصادی در

بین پاسخ‌گویان 45 و حداقل آن 13 با میانگین 26.22 و انحراف معیار 6.45 می‌باشد. میانگین، انحراف معیار، حداکثر و حداقل میزان سایر متغیرها به ترتیبی است که در جدول مشاهده می‌شود.

در تحلیل رگرسیونی، 7 متغیر وارد معادله شده و بقیه‌ی متغیرها از معادله خارج شدند. متغیرهای وارد شده به معادله که بالاترین توان پیش‌بینی و تبیین احساس امنیت اقتصادی و اجتماعی را داشتند، در کل توانستند 48 درصد از واریانس متغیر وابسته را تبیین و پیش‌بینی نمایند. نتایج آنالیز واریانس نیز با $P=0.000$ و $F=21/4$ معناداری معادله‌ی رگرسیون را تأیید نمود. جدول شماره‌ی (5) منعکس‌کننده‌ی متغیرهای وارد شده به معادله‌ی رگرسیونی است.

جدول شماره‌ی 5: نتایج تحلیل رگرسیونی متغیرهای وارد شده به معادله

Sig T	Beta	متغیر عنوان
0.03	0.19	اعتماد اجتماعی
0.003	-0.32	احساس نابرابری اجتماعی
0.02	0.22	سرمایه اجتماعی
0.04	0.23	تعلق ذهنی طبقاتی

0.01	0.16	مشارکت سیاسی و اجتماعی
0.04	0.20	پایگاه اقتصادی و اجتماعی محل سکونت
0.03	0.20	ارزیابی عملکرد نیروی انتظامی

$$48/0=R^2 \text{ (ضریب تبیین)}$$

معادله‌ی تابع احساس امنیت اقتصادی اجتماعی به صورت زیر است:

$$\text{(احساس نابرابری اجتماعی)} - 0.32 - \text{(اعتماد اجتماعی)} 0.19 = \text{احساس امنیت اقتصادی اجتماعی}$$

$$\text{(ارزیابی عملکرد نیروی انتظامی)} 0.20 + \text{(مشارکت سیاسی و اجتماعی)} 0.16 + \text{(پایگاه اقتصادی اجتماعی)}$$

$$\text{محل سکونت)} 0.20 + \text{(تعلق ذهنی طبقاتی)} 0.23 + \text{(سرمایه‌ی اجتماعی)} 0.22 +$$

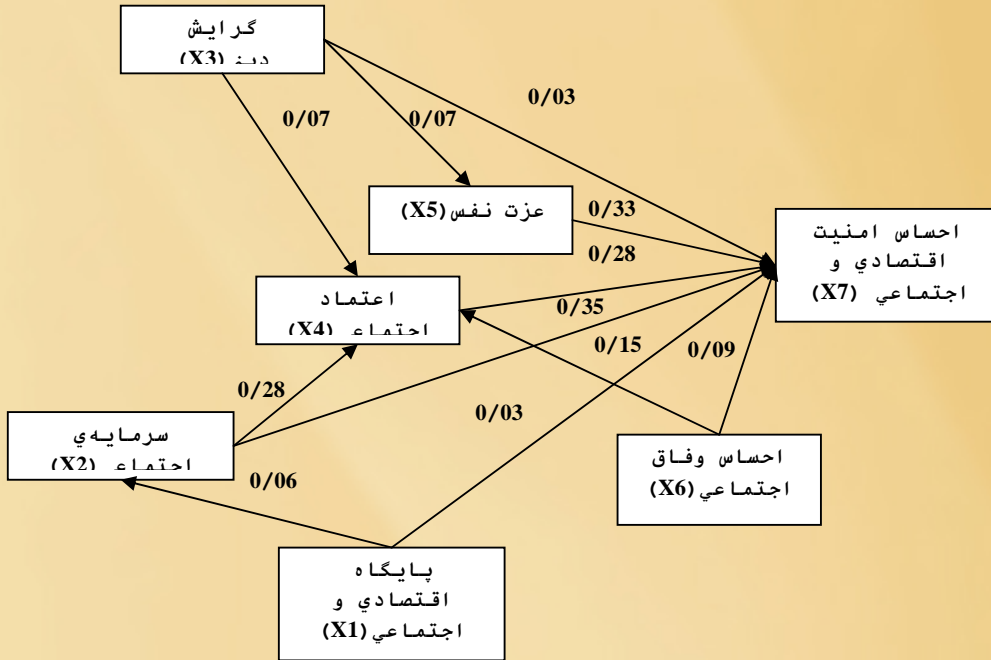
دیاگرام مسیر، به منظور بیان روابط علی بین مجموعه‌ای از متغیرهای مورد نظر در این پژوهش به کار رفته است. ضرایب

به کار رفته در دیاگرام، نمایانگر سهم خالص و اثرات تعیین کننده‌ی متغیرها بر متغیر وابسته می باشد. در این تحلیل، روابط بین

متغیرهای درونی، بر اساس تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرها بر روی متغیر وابسته تنظیم شده است. نظم علی و تقدم و

تأخر متغیرهای در نظر گرفته شده، براساس استنباط و استنتاج محقق از تئوری تدوین شده است.

دیگرام شماره 1: مسیر روابط علی بین مجموعه‌ای از

همان‌طور که در نمودار شماره 1) مشاهده می‌شود، بیش‌ترین اثر تعیین‌کنندگی مستقیم مسیرها بر روی احساس امنیت

اقتصادی اجتماعی، مربوط به متغیرهای سرمایه‌ی اجتماعی، عزت نفس، اعتماد اجتماعی به ترتیب با ضرایب مسیر 0/33، 0/35

و 0/28 است.

جدول شماره 6: محاسبه‌ی اثرات مستقیم و غیرمستقیم احساس وفاق اجتماعی بر احساس امنیت

اقتصادی اجتماعی

میزان اثر	مسیر	نوع اثر
0.09	X6 X7	اثر مستقیم
0.04	X6 X4 X7	اثر غیرمستقیم
0.13		مجموع اثرات مستقیم و غیرمستقیم

همان‌طور که در جدول شماره 6) مشاهده می‌شود، مجموع اثرات مستقیم و غیرمستقیم احساس وفاق اجتماعی بر اساس

امنیت اقتصادی اجتماعی 0/13 می‌باشد.

جدول شماره 7: محاسبه‌ی اثرات مستقیم و غیرمستقیم سرمایه‌ی اجتماعی بر احساس امنیت اقتصادی اجتماعی

میزان اثر	مسیر	نوع اثر
0.35	X2 X7	اثر مستقیم

0.078	X2 X4 X7	اثر غیرمستقیم
0.042.8		مجموع اثرات مستقیم و غیرمستقیم

نتایج جدول شماره‌ی (7) نشان می‌دهد که اثر مستقیم سرمایه‌ی اجتماعی، بر احساس امنیت اقتصادی اجتماعی 0/35 و اثر

غیرمستقیم آن 0.078 است و در کل، مجموع اثرات مستقیم و غیرمستقیم این متغیر بر روی احساس امنیت 0.043 می‌باشد.

جدول شماره‌ی 8: محاسبه‌ی اثرات مستقیم و غیرمستقیم پایگاه اقتصادی اجتماعی بر احساس امنیت

اقتصادی اجتماعی

میزان اثر	مسیر	نوع اثر
0.03	X1 X7	اثر مستقیم
0.02	X1 X2 X7	اثر غیرمستقیم
0.004	X1 X2 X4 X7	
0.024		کل اثر غیرمستقیم

0.054

مجموع اثرات مستقیم و غیرمستقیم

نتایج جدول شماره‌ی (8) نشان می‌دهد که مجموع اثرات غیرمستقیم پایگاه اقتصادی اجتماعی بر روی احساس امنیت اقتصادی اجتماعی 0/024 و اثر مستقیم آن 0/03 می‌باشد. بنابراین، مجموع اثرات مستقیم و غیرمستقیم این متغیر بر احساس امنیت اقتصادی اجتماعی 0/054 است.

بحث و نتیجه گیری

نتایج این تحقیق در خصوص متغیرهای سرمایه‌ی اجتماعی، مشارکت اجتماعی و اعتماد اجتماعی، با نتیجه‌ی مطالعه‌ی لینداستروم و همکاران (1994) هم‌خوانی دارد و تحقیقات شاو و مک‌کای (1987) و جاکوب (1961) را نیز تأیید می‌نماید. بنابراین، نرخ بالای سرمایه‌ی اجتماعی، مشارکت اجتماعی و اعتماد اجتماعی، موجب ارتقای احساس امنیت اجتماعی اقتصادی در جامعه خواهد شد.

نتیجه‌ی به‌دست‌آمده در خصوص تأثیر ارزیابی عملکرد نیروی انتظامی بر احساس امنیت اقتصادی اجتماعی، با نتیجه‌ی مطالعه‌ی مرکز افکارسنجی ناجا (1380) هم‌خوانی دارد. بنابراین، هرچه توانایی و عملکرد نهادهای تأمین‌کننده‌ی امنیت - از جمله نیروی انتظامی - بالاتر ارزیابی شود، احساس امنیت اقتصادی اجتماعی افراد بیش‌تر خواهد بود.

بین پایگاه اقتصادی و اجتماعی افراد و احساس امنیت آنان، رابطه‌ای وجود ندارد و شغل، درآمد و تحصیلات، به‌عنوان معرف‌های پایگاه اقتصادی اجتماعی، معرف‌هایی هستند که با احساس امنیت رابطه‌ای ندارند. این نتیجه، با مطالعات پیشین -

از جمله مطالعه‌ی مرکز ملی مطالعات و سنجش افکار عمومی (1379) و کرامتی (1384) - سازگاری ندارد و نتایج آنان را تأیید نمی‌نماید.

این تحقیق، هم‌چنین نشان داد که معرف‌های میزان تعلق خانوادگی و روابط همسایگی، تأثیری در احساس امنیت اجتماعی اقتصادی پاسخ‌گویان ندارد و نتیجه‌ی حاصله با نتیجه‌ی مطالعه‌ی لینداستروم و همکاران (1994) در خصوص تأثیر روابط همسایگی بر احساس امنیت هم‌خوانی ندارد.

تحقیق حاضر، هم‌چنین مشخص نمود که سن، تأثیری بر احساس امنیت اقتصادی اجتماعی افراد ندارد. بنابراین، نتیجه‌ی مطالعه‌ی مرکز ملی مطالعات و سنجش افکار عمومی در این خصوص تأیید می‌شود؛ اما، نتیجه‌ی فوق با مطالعه‌ی کرامتی و لینداستروم هم‌خوانی ندارد.

نتیجه‌ی به‌دست‌آمده در خصوص تأثیر عزت نفس بر احساس امنیت اقتصادی اجتماعی، نتیجه‌ی کلی کسب‌شده توسط لینداستروم و همکاران (1994) را در رابطه با تأثیر متغیرهای فردی بر احساس امنیت تأیید می‌نماید؛ هم‌چنین این نتیجه با مطالعه‌ی زنجانی زاده (1378) هم‌خوانی دارد.

روابط همسایگی و وفاق اجتماعی، تأثیری بر احساس امنیت اقتصادی اجتماعی افراد ندارد. بنابراین، این تئوری که هرچه روابط اجتماعی موجود در جامعه از انسجام و وفاق بیش‌تری برخوردار باشد، امید دست‌یابی به امنیت و نیز رفع ناامنی اجتماعی بیش‌تر می‌گردد، در این مطالعه و با این جامعه‌ی آماری تأیید نمی‌گردد.

بنا به نتایج این تحقیق، تئوری تأثیر اعتماد اجتماعی بر احساس امنیت و سرمایه اجتماعی بر اعتماد اجتماعی تأیید می‌شود. تئوری فوق می‌گوید: بی‌اعتمادی اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی، موجب تضعیف یا تقویت انزوای اجتماعی می‌شود و هر نوع ناامنی به نوبه‌ی خود باعث تقویت بی‌اعتمادی می‌شود و همین امر به کناره‌گیری فرد از تعاملات اجتماعی منجر می‌شود. بنابراین، افزایش اعتماد اجتماعی در جامعه، احساس امنیت اجتماعی را افزایش خواهد داد و در کنار آن سرمایه‌ی اجتماعی، موجب افزایش اعتماد اجتماعی می‌شود. پس می‌توان گفت که سرمایه‌ی اجتماعی باعث تقویت پیوند ارتباطی میان افراد می‌شود و هرگاه این پیوندها افزایش یابد، به دنبال آن، اعتماد اجتماعی و قابلیت ذهن افراد نیز افزایش می‌یابد. یافته‌های پژوهش حاضر، وجود رابطه بین احساس نابرابری اجتماعی و احساس امنیت را نیز تأیید می‌نماید و نتیجه‌ی به دست آمده در این خصوص، نشان می‌دهد که احساس نابرابری در جامعه، رابطه‌ی معکوسی با احساس امنیت اقتصادی اجتماعی دارد و افزایش احساس نابرابری اجتماعی، کاهش احساس امنیت را به دنبال خواهد داشت. بنابراین، صحت این تئوری که نابرابری از طریق ایجاد تضاد توزیعی تبدیل به خصومتی کلی و انتشاری شده و امنیت را تهدید می‌نماید، تأیید می‌گردد.

نتیجه‌ی به دست آمده در خصوص رابطه‌ی بین سرمایه‌ی اجتماعی و احساس امنیت اقتصادی، تئوری‌های موجود را در این رابطه تأیید می‌نماید. بنابراین، مؤلفه‌های اجتماعی چون سرمایه‌ی اجتماعی و اعتماد اجتماعی، شکل‌دهندگان احساس امنیت در جامعه هستند و بر اساس چنین شاخص‌هایی است که شکنندگی یا استحکام اجتماعی مشخص می‌شود.

نتیجه‌ی به دست آمده در خصوص تأثیر ارزیابی عملکرد نیروی انتظامی بر احساس امنیت اقتصادی پاسخ‌گویان،

گزاره‌های مربوط را در این خصوص تأیید می‌نماید.

پیشنهادات

متناسب با نتایج به دست آمده، پیشنهادهایی به شرح زیر ارائه می شود:

1. با توجه به این که عزت نفس از متغیرهای تأثیرگذار بر احساس امنیت اقتصادی اجتماعی می باشد، پیشنهاد می شود برای تقویت عزت نفس همسران شهدا، کارگاه های آموزشی تخصصی مثل: شناسایی و تقویت ظرفیت های ذهنی، تقویت اعتماد به نفس، برقراری ارتباط مؤثر و... برگزار شود.
2. راه کارهای افزایش سرمایه اجتماعی، اعتماد اجتماعی، وفاق اجتماعی و مشارکت اجتماعی در جامعه، بیش تر مورد بررسی قرار گرفته و از جامعه شناسان و روان شناسان اجتماعی برجسته در این زمینه بهره گرفته شود.
3. تعامل نهادهای دست اندرکار امنیت، نخبگان و اندیشمندان با بنیاد شهید و امور ایثارگران جهت ارتقای احساس امنیت اجتماعی اقتصادی همسران شهدا تقویت شود.
4. نیروی انتظامی بر موضوع برون داد سازمانی در زمینه امنیت و میزان رضایت شهروندان از عملکرد خویش توجه نموده و به بازبینی و اصلاح برنامه های خود بپردازد و اطلاع رسانی شفافی در خصوص امنیت و تصویر تلاش های خود داشته باشد.
5. تصمیم گیران حوزه امنیت، بر رویه ای واحد توافق کنند و از تعدد مراکز تصمیم گیری بپرهیزند.
6. فرهنگ و اخلاق مبتنی بر همزیستی مسالمت آمیز و التزام به رعایت قانون در جامعه رواج یابد و جهت تفوق نظم، قانون، رعایت عدالت و کاهش احساس نابرابری در جامعه تدابیری اندیشیده شود.

فهرست منابع

ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان، 1382. یافته‌های پیمایشی 28 استان کشور، موج دوم، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.

افتخاری، علی‌اصغر و عماد افروغ (1381)؛ جامعه‌شناسی امنیت (مولفه‌ها و ریشه‌های تاریخی)، مجله‌ی راهبرد، ش 26.

چلبی، مسعود (1375)؛ جامعه‌شناسی نظم (تشریح و تحلیل نظری نظم اجتماعی)، تهران: نشر نی.

(1372)؛ وفاق اجتماعی، نامه‌ی علوم اجتماعی، ج 2، ش 3.

نیروی انتظامی جمهوری اسلام (1384)؛ مجله‌ی مطالعات امنیت اجتماعی، فصلنامه‌ی تخصصی و کاربردی معاونت اجتماعی

ناجا، ش 1-3.

اداره‌ی کل مطالعات اجتماعی معاونت اجتماعی ناجا (1384)؛ مجموعه مقالات همایش امنیت اجتماعی، ج 3.

مدیری، آتوسا (1385)؛ جرم، خشونت و احساس امنیت در فضاهای عمومی شهر، فصلنامه‌ی علمی و پژوهشی رفاه اجتماعی،

سال 6، ش 22.

نصری، قدیر (1381)؛ معنا و ارکان جامعه‌شناسی امنیت (امنیت پایدار، سرمایه‌ی اجتماعی)، مجله‌ی راهبرد، ش 26.

- Dijk, J.J.M.Van, L.G.Toornvliet(1996); Towards a Euro barometer of Public Safety, Report Presented at the Seminar on the Prevention of Urban Delinquency Linked to Drugs Dependence, European Commission, 21-22 November Brussels, Leiden.1-12
- Lindstrom, Martin, Juan Merlo, Per- olof Ostergren(2003); Social Capital and Sense of Insecurity in the Neighborhood: A Population - Based Multilevel Analysis in Malmo, Sweden, Social Sciences & Medicine 56.1111_1120.
- Wang, Yumin. R.(1999); Political change and public security – the prospect of Taiwan. Futures 31. 57-72.
- Zedner. Lucia(2003); Too Much Security? International Journal of the Sociology of Law 31.155- 184.